

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

**Навчально-науковий інститут управління, економіки та
природокористування**

**Кафедра публічного управління, туризму та
готельно-ресторанної справи**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор інституту

Володимир ГОРНИК

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи туризму та рекреації

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 24 "Сфера обслуговування"

спеціальність 241 "Готельно-ресторанна справа"

освітньо-професійна програма "Готельно-ресторанна справа"

РОЗРОБНИК силябусу:

д.е.н, доцент, доцент кафедри публічного управління, туризму та готельно-рестроанної справи

Олексій БЕЗЧАСНИЙ

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри публічного управління, туризму та готельно-рестроанної справи

Протокол №1 від 28.08.2025р.

Завідувач кафедри

Ірина ПЕТРОВСЬКА

Гарант освітньо-професійної програми "Готельно-ресторанна справа"

к.е.н, доцент, доцент кафедри публічного управління, туризму та готельно-рестроанної справи

Олена МІТАЛ

ВБ 4.2 Основи туризму та рекреації

Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Мова викладання	Українська
Тип дисципліни	Вибіркова
Курс та семестр вивчення	Курс 2, семестр: 4
Обсяг	4 кр. ЄКТС / 120 годин
Розподіл за видами занять	Лекції: 20 год., Практичні 20 год. Самостійна робота: 80 год.,
Форма семестрового контролю	Залік

Викладач	Безчасний Олексій Увіналійович, д.е.н., доцент, доцент кафедри публічного управління, туризму та готельно-ресторанної справи bezchasnyi.oleksii@tnu.edu.ua
Кафедра	Публічного управління, туризму та готельно-ресторанної справи e-mail: kaf_igsr@tnu.edu.ua

Метою дисципліни є надання студентам базових знань про туризм та рекреацію, їхнє значення в сучасному суспільстві. Дисципліна допоможе студентам зрозуміти основи організації туристичних подорожей, різноманітність туристичних продуктів і послуг, а також сучасні тенденції в індустрії туризму.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач

Знати:

- Знати основні терміни та поняття у сфері туризму та рекреації.
- Знати історію розвитку туризму та основні етапи його становлення.
- Знати класифікацію туристичних ресурсів та їх значення для формування туристичних напрямків.
- Знати структуру туристичного ринку та основні суб'єкти туристичної діяльності.
- Знати основи організації туристичних подорожей та планування маршрутів.
- Знати сучасні види туризму та новітні тенденції в індустрії туризму.

Вміти:

- Вміти аналізувати та класифікувати туристичні ресурси.
- Вміти планувати туристичні подорожі та організовувати туристичні маршрути.
- Вміти визначати основні види туристичних послуг і їх характеристику.
- Вміти використовувати знання про різні види туризму для розробки туристичних продуктів.
- Вміти оцінювати та використовувати рекреаційні зони для організації відпочинку та оздоровлення.

- Вміти застосовувати знання сучасних тенденцій у сфері туризму для розвитку туристичних маршрутів.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ до туризму та рекреації

Туризм як соціально-економічне явище, його вплив на суспільство та розвиток економіки. Основні визначення та класифікація туризму відповідно до міжнародних стандартів. Види та форми туризму, їх особливості та значення для різних категорій мандрівників. Поняття рекреації, її роль у збереженні фізичного та психологічного здоров'я людини. Туризм і рекреація як фактори соціального розвитку та міжкультурної взаємодії.

Тема 2. Історія розвитку туризму

Розвиток туризму від античних часів до сьогодення. Паломницькі, торговельні та дослідницькі подорожі як передумови сучасного туризму. Вплив географічних відкриттів на розвиток подорожей та формування туристичних маршрутів. Поява перших туристичних агентств, розвиток організованого туризму та виникнення туристичних готелів. Сучасні тенденції у сфері туризму, роль технологій у трансформації туристичних послуг.

Тема 3. Туристичні ресурси та їх класифікація

Поняття туристичних ресурсів та їхнє значення у формуванні туристичних маршрутів і продуктів. Класифікація туристичних ресурсів на природні (гори, моря, озера, національні парки, природні заповідники) та антропогенні (історико-культурні пам'ятки, музеї, архітектурні ансамблі, події заходи). Оцінка туристичних ресурсів, їх привабливість для туристів, потенціал розвитку туризму в різних регіонах. Туристичні регіони України та світу, їхні особливості та популярність серед туристів.

Тема 4. Організація туристичної діяльності

Структура туристичного ринку та його основні суб'єкти: туристичні оператори, агентства, готельні комплекси, транспортні компанії. Туристичне законодавство та міжнародні стандарти у сфері організації подорожей. Основні етапи планування туристичних поїздок: вибір маршруту, бронювання транспорту і житла, складання туристичних пакетів. Види туристичних послуг та їх особливості. Специфіка взаємодії туристичних компаній із клієнтами.

Тема 5. Рекреаційні зони та їх використання

Рекреаційні території та їх роль у відпочинку та оздоровленні людей. Типи рекреаційних територій: природні парки, курортні зони, заповідники, санаторно-курортні комплекси. Екологічні аспекти використання рекреаційних зон, проблеми перевантаження туристичних територій. Принципи сталого розвитку у

сфері рекреаційної діяльності. Приклади успішного управління рекреаційними зонами в Україні та світі.

Тема 6. Туристичні продукти та послуги

Поняття туристичного продукту та його складові: програма подорожі, транспортні та готельні послуги, екскурсійне обслуговування. Основні категорії туристичних послуг: перевезення, проживання, харчування, розважальні програми, медичне страхування. Формування туристичних продуктів відповідно до потреб різних груп клієнтів: сімейний туризм, молодіжні подорожі, діловий туризм. Сучасні тенденції у розробці та просуванні туристичних продуктів.

Тема 7. Сучасні види туризму

Новітні напрями у сфері туризму та їхні особливості. Екологічний туризм та сталий розвиток: принципи екотуризму, збереження природного середовища та підтримка місцевих громад. Пригодницький туризм: активні види відпочинку, такі як хайкінг, альпінізм, дайвінг, сафарі. Гастрономічний туризм: дослідження традиційних кухонь різних регіонів. Медичний та оздоровчий туризм: санаторії, СПА-комплекси, реабілітаційні центри. Цифровий туризм та віртуальні подорожі як сучасна альтернатива традиційному туризму.

Тема 8. Туристичні подорожі та транспортна логістика

Види транспортних засобів, що використовуються у туризмі: авіаційний, залізничний, автомобільний, водний транспорт. Логістичне планування туристичних маршрутів, вибір оптимальних шляхів пересування. Особливості організації групових та індивідуальних подорожей з точки зору транспортного забезпечення. Транспортна інфраструктура та її вплив на туристичну привабливість регіону. Інновації у сфері туристичних перевезень, розвиток швидкісного транспорту та альтернативних видів пересування.

Структура навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		лекції	семінарські	самостійна робота
Тема 1	14	2	2	10
Тема 2	14	2	2	10
Тема 3	14	2	2	10
Тема 4	14	2	2	10
Тема 5	14	2	2	10
Тема 6	14	2	2	10
Тема 7	18	4	4	10
Тема 8	18	4	4	10
Усього годин	120	20	20	80

Політика курсу

Політика відвідування. Здобувач має відвідувати лекційні та практичні/семінарські/лабораторні заняття згідно розкладу, виконувати передбачені види робіт та проходити поточний та семестровий контроль. Роботи, не виконані через відсутність здобувача на заняттях (окрім робіт, що передбачають колективне виконання, представлення чи обговорення або особливі умови виконання) можуть бути здані через електронну платформу не пізніше, ніж за 10 календарних днів до дати семестрового контролю.

Політика оцінювання. Оцінювання роботи здобувача здійснюється окремо за кожну виконану роботу, згідно встановлених критеріїв, в межах максимальної оцінки за цю роботу. Максимальна оцінка та критерії оцінювання за кожен вид роботи доводяться до відома здобувача на початку курсу.

Оцінювання презентацій, доповідей, опитувань, активності в аудиторії тощо здійснюється після їх представлення або наприкінці аудиторного заняття. Оцінювання своєчасно зданих письмових робіт та тестових контролів здійснюється протягом тижня після їх надання. Результати оцінювання оголошуються в аудиторії або через електронну платформу. Здобувач має право отримати від викладача пояснення щодо отриманих ним оцінок та висловити незгоду: для оцінок оголошених в аудиторії – безпосередньо після завершення заняття; при оголошенні через електронну платформу – протягом доби після отримання оцінки. При виникненні протиріч та неоднозначності в оцінюванні – вони вирішуються на користь здобувача. Здобувач має право опротестувати отриману оцінку у встановленому порядку відповідно до Положення про організацію освітнього процесу.

Політика щодо термінів виконання та перескладання. Виконання робіт має здійснюватися у встановлені та оголошені викладачем строки. Письмові роботи та тестові завдання, не виконані здобувачем своєчасно або через відсутність здобувача на заняттях можуть бути здані через електронну платформу не пізніше, ніж за 10 календарних днів до дати семестрового контролю. При оцінюванні робіт, що здаються з порушенням терміну, або через відсутність на заняттях без поважних причин, а також робіт, повернутих на доопрацювання / переробку через суттєве порушення формальних вимог або вимог академічної доброчесності, може застосовуватися понижуючий коефіцієнт 0,8.

З дозволу викладача, здобувач має право один раз повторно виконати завдання з метою підвищення оцінки. Якщо отримана при перескладанні оцінка є нижчою за попередню, то результат визначається як середнє двох оцінок.

Перескладання доповідей, презентацій, усного опитування, інших видів роботи, що передбачають колективне виконання та/або безпосереднє спілкування не передбачене.

Політика академічної доброчесності. При виконанні завдань здобувачі мають дотримуватися вимог академічної доброчесності. Окремі порушення у вигляді некоректного запозичення та посилання на джерела, а також низька унікальність роботи і зловживання засобами генеративного штучного інтелекту, є підставою для зниження оцінки. Для робіт, які містять ознаки фабрикації, фальсифікації та несамостійного виконання, подальше оцінювання здійснюється після отримання пояснень від здобувача.

Роботи, щодо яких встановлено порушення академічної доброчесності у вигляді академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації, роботи компілятивного характеру, роботи, повністю або в значній мірі створені штучним інтелектом, а також роботи, в яких виявлено використання інструментів штучного підвищення унікальності та маскуванню плагіату, не розглядаються і не оцінюються.

Використання засобів генеративного штучного інтелекту допускається лише у якості допоміжного інструменту, або з позначенням контенту створеного ШІ, якщо викладачем не встановлені додаткові дозволи, рекомендації чи обмеження. Зловживання засобами штучного інтелекту, зокрема для генерації відповідей та есеїв розглядається як несамостійне виконання і є підставою для відхилення роботи.

Під час проходження поточного та семестрового контролю здобувач має право користуватися тільки дозволеними викладачем засобами та ресурсами. Отримання будь-якої інформації від сторонніх осіб під час проходження контролю, а також використання заборонених засобів та джерел є підставою для відсторонення здобувача від проходження контролю без оцінювання його результатів.

Політика гнучкої траєкторії навчання та інклюзії. Здобувач має право на реалізацію гнучкої траєкторії навчання в межах курсу. Виконання окремих видів робіт, за погодженням з викладачем, може бути замінено на індивідуальний проект (або його частину), виконання науково-дослідної роботи, участь у заходах неформальної освіти тощо, тематика яких знаходиться в межах курсу. У виняткових випадках, зокрема для здобувачів з особливими потребами, або через вплив обставин непереборної сили, замість аудиторних видів роботи може виконуватися та оцінюватися додаткове індивідуальне завдання. Заміна поточного та семестрового контролю на інші види робіт при реалізації гнучкої траєкторії навчання в межах курсу не передбачена.

Політика неформальної освіти та визнання результатів навчання. Результати навчання, отримані здобувачем в процесі неформальної/інформальної освіти, зокрема онлайн курсів, можуть бути зараховані у відповідному навчальному курсі. Результати, які відповідають окремій темі навчальної

дисципліни зараховуються в кількості балів, що не перевищує загальну суму балів по всіх видах робіт за цією темою. Результати, які розширюють та доповнюють зміст навчальної дисципліни можуть бути зараховані як самостійна робота. Якщо зміст неформального навчання частково співпадає з програмою дисципліни, то зараховується його частка, відповідно до змісту та обсягів.

Для зарахування результатів, здобувач має попередити викладача про неформальне навчання, а по його завершенню - надати викладачу документ, що підтверджує результати неформальної освіти (оригінал та копію) не пізніше, ніж за 10 днів до дати семестрового контролю. Для зарахування результатів неформальної освіти в повному обсязі навчальної дисципліни здобувач має звернутися до деканату до початку семестру, в якому викладається відповідна дисципліна.

Результати навчання здобуті в інший період, в іншому ЗВО або під час академічної мобільності зараховуються відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Університеті та Положення про академічну мобільність.

Оцінювання результатів навчання

Метою визначення загальних критеріїв оцінювання є уніфікація підходів до оцінювання досягнень студентів в межах освітньої програми. Для оцінювання окремих видів робіт застосовуються визначені критерії

Оцінювання окремих видів робіт

Усне та письмове опитування		Оцінка
Відповідь повна, змістовна та аргументована		100
Відповідь переважно розкриває зміст питання, достатньо аргументована		80
Відповідь достатньо повна і не містить суттєвих помилок		60
Відповідь неповна, наявні суттєві помилки		40
Відповідь фрагментарна, аргументація відсутня, наявні критичні помилки		20
Відповідь не відповідає запитанню або відсутня		0
Активність під час семінарських занять		Оцінка
Дуже висока активність		100
Висока активність		80
Помірна активність		60
Низька активність		40
Пасивна участь		20
Відсутність або відмова від участі		0
Робота на практичних заняттях		
Виконання всіх передбачених завдань без суттєвих помилок		100
Виконання більшої частини завдань без суттєвих помилок		80
Виконання частини завдань або наявність суттєвих помилок		60
Виконання окремих завдань, наявність критичних помилок		40
Пасивна участь, спостереження за виконанням завдань		20
Відсутність або відмова від участі		0
Доповіді, зокрема з презентаціями		Оцінка
Доповідь повна, змістовна та аргументована		80
Доповідь достатньо повна і не містить суттєвих помилок		60

Доповідь неповна, наявні суттєві помилки	40
Доповідь фрагментарна, наявні критичні помилки	20
Доповідь або презентація не відповідає завданню, вимогам академічної доброчесності або відсутня	0
<i>Відповідь на додаткові запитання викладача та інших здобувачів</i>	Коефіцієнт
Відповідь на всі запитання	1,1
Відповідь на більшість запитань	1
Відповідь на окремі запитання	0,8
Не відповів на запитання	0,6
<i>Якість доповіді</i>	
Викладення	1,1
Викладення з частковим читанням	1
Читання	0,9
<i>Якість презентації, яка є частиною доповіді</i>	
Презентація відповідає завданню, оптимальна за обсягом, доповнює та розширює зміст доповіді (або презентація не передбачена у завданні)	1,1
Презентація в цілому відповідає доповіді та доповнює її	1
Презентація дублює доповідь, частково відповідає доповіді, недостатня за обсягом	0,8
Презентація відсутня або не відповідає доповіді	0,6
<i>Дотримання регламенту</i>	
Доповідь в межах регламенту	1
Доповідь суттєво перевищує регламент	0,8
Письмові роботи / есеї / реферати / презентації тощо	Оцінка
Завдання виконано в повному обсязі без помилок	100
Завдання виконано в достатньому обсязі і не містить суттєвих помилок	80
Завдання виконано частково або наявні суттєві помилки	60
	40
Виконано окремі складові завдання або наявні критичні помилки	20
Зміст роботи не відповідає завданню, вимогам академічної доброчесності або робота не виконана	0
<i>Оформлення роботи</i>	Коефіцієнт
Повністю відповідає вимогам	1
Містить окремі порушення вимог	0,9
Містить суттєві відхилення від вимог	0,7
Не відповідає вимогам	0
<i>Обсяг роботи</i>	
В рекомендованих межах	1
Незначно відхиляється від рекомендацій	0,9
Значно відхиляється від рекомендацій	0,7
<i>Запозичення, джерела та посилання</i>	
В роботі використана достатня кількість авторитетних актуальних джерел на які є посилання	1
В роботі використана недостатня кількість джерел на які є посилання	0,9
Деякі посилання оформлені з помилками, наявні неактуальні/недостовірні джерела	0,8
Унікальність роботи низька, посилання оформлені з помилками	0,5
Посилання на використані джерела відсутні, використовуються неактуальні/недостовірні джерела	0
<i>Унікальність роботи</i>	
Відповідає вимогам	1
Не відповідає вимогам	0,7

Якщо робота передбачає застосування коефіцієнтів то отримана оцінка множиться на всі відповідні коефіцієнти. Для завдань у формі тестів оцінка дорівнює сумі балів за правильні відповіді за результатами проходження тестування, нормовані до 100. Для розрахункових завдань, або комплексних завдань що складаються з декількох складових, які можуть оцінюватися незалежно загальна оцінка визначається як середньозважена з урахуванням ваги окремих частин комплексного завдання.

Для інших видів робіт, а також якщо характер і зміст роботи не дозволяє застосувати загальні критерії, критерії оцінювання обов'язково наводяться у завданні до виконання даної роботи.

Отриманий результат множиться на максимальну кількість балів за дану роботу та ділиться на 100.

Приклади застосування критеріїв оцінювання та граничних оцінок:

1. Під час семінарського заняття здобувач проявив помірну активність (ставив окремі питання, приймав участь в обговоренні). Згідно критеріїв отримана оцінка-60. Згідно розподілу балів ця робота оцінюється у 2 бали. Результат становить $2 * 60 / 100 = 2$ бали.

2. Письмове опитування містило 2 питання, вага кожного 50% (0,5). На перше запитання відповідь достатньо аргументована-80, на друге містить суттєві помилки-40. Згідно розподілу письмове опитування оцінюється у 3 бали. Результат становить: $3 * (0,5*80/100) + (0,5*40/100) = 1,8 = 2$ бали.

3. Здобувач виступив з достатньо повною доповіддю – 60, відповів на більшість запитань $k_1=1$, вільно викладав зміст доповіді $k_2=1,1$. Згідно розподілу доповідь оцінюється в 6 балів. Результат становить: $6 * (60*1*1,1)/100 = 3,96 = 4$ бали.

4. Здобувач виконав тест, який містив 20 запитань однакового рівня складності і набрав 16 балів з 20 можливих. Тест оцінюється у 5 балів. Результат становить: $5*16/20 = 4$ бали.

Підсумкова оцінка розраховується як сума оцінок за всі виконані роботи по всіх видах. Загальна оцінка визначається за 100-бальною шкалою. Отримана оцінка за 100-бальною шкалою трансформується у національну шкалу та шкалу ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	зараховано	A	відмінний рівень знань та умінь
80-89		B	високий рівень знань та умінь
75-79		C	добрий рівень знань та умінь
66-74		D	посередній рівень знань та умінь
60-65		E	мінімально достатній рівень знань та умінь
30-59	не зараховано	FX	недостатній рівень, необхідне перескладання
0-29		F	недостатній рівень, необхідне повторне вивчення курсу

Розподіл кількості робіт і граничних оцінок по темам та видам робіт

	Активність на заняттях	Опитування	Поточне оцінювання	Самостійна робота	Усього
Тема 1	2	6	8	4	100
Тема 2	2		8	4	
Тема 3	2		8	4	
Тема 4	2		8	4	
Тема 5	2		8	4	
Тема 6	2	6	8	4	
Тема 7	2		8	4	
Тема 8	2		8	4	
Усього	16	12	32	40	100

Література

1. Галасюк С., Нездоймінов С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності. К. : Вид-во: Центр навчальної літератури, 2017.– 178 с.
2. Кузик С.П. Географія туризму: навчальний посібник К. : Знання, 2018. 271 с.
3. Кляп М. П. Сучасні різновиди туризму: навч. посібник. К. : Знання, 2017. 334 с.
4. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. К. : «Альтерпрес», 2018. 352 с.
5. Петринка Л.В. Географія туризму Х.: Вид. група «Основа», 2017. 95 с.
6. Сажнева Н.М. Рекреаційна географія та туризм: навч. посіб. / Н.М. Сажнева, І.А. Арсененко – Мелітополь :«Люкс», 2017. – 254 с.
7. Чеховська Л.Я. Основи краєзнавчо-туристичної діяльності: навч. посіб. / Л.Я.
8. Чеховська, Р.Р. Сіренко. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2018. 172 с.